

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt VII. Ipsa vitia diuitijs pariter, & diuitibus obesse: ac proinde vel hinc
opes, tamquam spinas & laqueos, habendas, immò abijciendas esse.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

bonis, consolatur itinerantes: quod dat ea & malis, admonet bonos, ut alia desiderent, qua non habent cum malis communia. Rursus bonis auferit ea quando vult, ut interrogent se de suis viribus: & inueniant se qui fortè latebant se, vtrum iam possint dicere; Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut domino placuit, ita factum esse, sit nomen domini benedictum. &c. Quemadmodum igitur qui diuitias amisit, existimare debet, eas in manu Dei fuisse, qui dum subtraxit data, non subtraxit datorem, sed vel ea subtraxit, quæ ipse calcabat, vel quæ præposterè adorabat; ita quisquis videt alterum ad inopiam redactum, non illicò iudicare debet, id eum suis peccatis meruisse. Spoliatus est & Iob: num meruit spoliari? Nequaquam, sed spoliatus est, ut virtutibus ditior fieret. Ita & de alio, & nisi tibi male conscius es, etiam de te ipso cogita. *Arca exinanita est auro, cor plenum est fide. Foris pauper es, sed intus diues es. Diuitias tecum portas, quas non amitteres, etiamsi de naufragio nudus exires.*

S. Augustinus
loc. cit.

CAPVT VII.

Ipsa Vitia diuitijs pariter, & diuitibus obesse: ac proinde vel hinc opes, tamquam spinas & laqueos, habendas, immò abijciendas esse.

Nterim verum est, avaritiam avaritiæ obstare; vsque ad eò non modò reliqua illi vitia aduersantur, verum etiam ipsa se ipsam affligit, dum meretur mœsta perdere, quod inique corrasit. Ut autem plures habeat tortores, omnia ferè etiam reliqua vitia illam impetunt; immò acuum, ut in acerbiorum illius cruciatum diuitias destruant. Superbia, ut habeat, vnde se iactet, vnde pretiosè vestiatur, vnde dapsiliter epuletur, vnde habitet magnificè, vnde parasitorum & adulatorum turbas alat, vnde totas pompis aulas impleat, auara est. Hac ancilla vititur, hanc ut filiam adhibet pecuniarum collectricem; immò, ne quidquam monstro desit, hanc colit ut genitricem. Faciunt enim diuitiæ, sine moderatione amatae & coaceruatae, superbos; & à superbis, per vices nunc cumulantur, nunc dissipantur. Hac in vitijs rota est: ut se vicissim generant, ita vicissim quoque enervant. Quidam avari sunt, ut possint superbire; & rursus omnia dispergunt,

gunt, vt superbiant. Neque enim magnifici illi sumtus fiunt, sine profusione pecuniarum. Vnde tam grauis est inter hanc matrem & filiam pugna. Superbia dicit, Eme tibi titulos, eme honorem, eme nobilitatem; Auaritia reclamationem, & ait, Tantam pro vno nomine Nobilis, Baronis, Comitum pecuniam expendes? dabis trecentos, dabis quingentos, dabis ter aut quatuor mille Philippæos, vt tantillum ceræ & chartæ Pergamænæ recipias? Apud quosdam vincit Auaritia, apud alios Superbia dominatur. Hæc ait, Instrue conuiuium; inuitandus est hic, & ille, & ille, qui scire debent, quantum possis: At illa respondet, Cras, finitis epulis, quid habebis? veniet Ianio, aderit caupo, pulsabit ostium qui aues, qui pisces, qui obsonia volet solui. Superbia non vult tolerare vestes attritas, mittit, qui sericum afferat, qui purpuram venalem inquirat. Auaritia ait: Etiam centones arcent frigus; adhuc vno anno tunica facile durabit; melius est, non profiteri vestibus pretiosis diuitias; præstat marsupium, quàm pallium auro fulgere. Et mille talia, Quantum feminae pecuniarum perdant in mundo muliebri, in libro de Monstris ostendi; quantum impendant filij ac filia in superbiam, experiuntur miseri parentes. Vno verbo, quidquid reclamet Auaritia, Superbia vult esse sumtuosa; & superbus

Illecebris capitur, nimiumq; elatus auaro

Pascitur intus.

Claud. lib. 1.
in Ruffin.

II.

Postan. c. 3.
de Magnificencia.

Trahit plerumque Superbia secum comitem prodigalitate: prodigalitas autem diuitijs est in primis inimica. Iuuenes prodigi, senes auari: illi quia nondum sciunt, quid pecuniæ profint, nisi plena manu profundantur: isti, quia semper metuunt, ne desit, quo viuant. Demadem Atheniensem non admodum senem fuisse iudices, quia admodum prodigus fuit. Nam pecunias amplissimas facile effudit, mirificamq; pecuniæ vim in res turpes contulit. Lege enim Atheniensem cautum cum esset, ne quis peregrinus ludis publicis in theatro saltaret, mille drachmarum mulcta indicta ei, qui ludos ederet: Demades ludis suis centum peregrinos, qui saltarent, mercede conductos in theatrum induxit, centies mille drachmis solutis. Fuit qui in meretrices totos modios pecuniarum expenderet; Alexandrina Thais totam iuuentutem Articam, & cum ea immensas ad se opes attraxit, Neque enim cum Demosthene dixerunt

erunt: *Non emponit ere tanti.* In leones, in elephantos, in spectacula & theatra, quantum argenti expensum est, olim? Mari-
 neus, dum Granata vrbis in Hispania agrum à fertilitate laudat, te-
 statur eum ex arborum folijs, è quibus fit sericum, singulis annis,
 vestigal aureorum millium ferè triginta quinque regibus pende-
 re, præter multas serici libras. Hæc nisi emptores prodigos habe-
 rent, non venderentur. Sed vestibus maior est excusatio. Vidi,
 qui multas pecunias daret ijs, qui sibi ab eo barbam prolixius pē-
 dentem curtari, aut capillos Absolonios tondere paterentur. L.
 Neratius, cum, auctore Gellio, pro delectamento haberet, os ho-
 minis liberi manus suæ palmâ verberare; seruum comitem trahe-
 bat, crumenam plenam assium portitantem. Et quemcumq; de-
 palmauerat, numerari statim, secundum duodecim Tabulas, XXV.
 asses eidem iubebat. Explicari non potest, quantum in minutissi-
 mos lapillos, dummodo pulchrè luceant, expendatur, tamen si ne-
 que pro sanitate, neque pro re alia seruiant. Nonnè præstat non
 habere pecuniam, quàm habere & perdere in tales vsus? ideo ne
 sudatur, vt habeatur, quod sic expendi possit?

Censibus aquantur concha.

Sunt & alia vitia Charybdes nummorum. Ira quid non
 amisit sauiens in suum damnum? quas non opes & vrbes euerrit
 furor? Pigrizia quid non neglexit? *Paululum dormies, paululum
 dormitabis, paululum conferes manus, ut dormias: & veniet tibi, quasi
 viator egestas, & pauperies, quasi vir armatus, vltro obuiam ibit, & in-
 stat militis, immò hostis, te spoliabit,* ait Salomon. Ac rursus:
*Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergò astate, & non dabitur
 illi.* Et quid daretur illi, qui ait: *Fodere non valeo, mendicare erube-
 sco?* Quanta præcia homines per guttur transmittant, quot the-
 sauros venter hauriat, quis computabit? Multi, quidquid tota
 hebdomade lucrati sunt, die Dominica, ad cauponem ferunt; sa-
 turantur vno die, vt fameant & sitiant tota hebdomade. Quam-
 quam aliquos auaricia tyrannis perpetuâ inedia cruciet. Nam
 iuxta verus proverbium, quod Pollux citat:

Difficilis emporum haud bona emittit obsonia.

Numquam enim audent satis emere, quare neque vquam satis
 possant comedere. Fuit in vicinia hæc nostra, qui, cum mense ac-
 cumberet,

Marin. lib. 20,
 rer. Hispan

Manil. lib. 5,
 Altron.

Manil. lib. 5,
 Altron.

III,
 Prouerb. 6,
 10.

Prou. 20, 4,
 Luc, 16, 7.

Pollux lib. 6,
 de rerum vo-
 cab,

L
 cumberet,

cumberet, tres cruciferos extraxit è erumena, eosque sub hydria posuit, pro cereuisia emenda. Sed antè, quàm emeret, aquam exiguis haustibus bibit. Aqua quia sapuit, cereuisiam non emit. Finito prandio, aut cœna, monetam in marsupium reponens dicere solebat: *En meos tres cruciferos retinui, Et tamen satis bibi.* Ita Genium suum defraudauit, immò auaritiâ suam ipse plexit.

Horat. lib. 1.
Sat. 1.

Tantalus à labris sitiens fugientia captat

Flumina. quid rides? mutato nomine de te

Fabula narratur: congestis undique saccis

Indormis inhians, & tamquam parcere sacris

Cogeris, aut pictis tamquam gaudere tabellis.

Nescis quid valeat nummus, quem prabeat usum.

Panis ematur, olus, vini sextarius, adde

Quis humana sibi doleat natura negatis.

Ecclesi. 14. 3.

Sacrum oraculum est: *Viro cupido & tenaci sine ratione est substantia, & homini liuido ad quid aurum? Qui acernat ex animo suo iniuste, alijs congregat, & in bonis illius alius luxuriabitur. Qui sibi nequam est, cui alij bonus erit? & non iucundabitur in bonis suis.* Ethnicum audiamus.

Immunifico scis quid cantari solet: Quod habes, ne habeas.

Et illud: Quod nunc non habes, habeas malum, quandoquidem

Nec tibi bene esse potes pati, nec alteri.

Cùm interea frugalitate contento bene sit, & ita bene, vt fons hospite dignus iudicetur. Quales fuere Philemon, & rustica illa Baucis, qui paupertatem ferendo leuem effecere.

Horat. lib. 1.
ep. 12. ad
Lecium.

Si rectè fruieris, non est, ut copia maior

Ab Ioue donari possit tibi; tolle querelas:

Pauper enim non est, cui rerum supererit usus,

Si ventri bene, si lateri est, pedibusq; tuis, nil

Diuitia poterunt regales addere maius.

Si fortè in medio positorum abstemius, herbia

Vitis & vrtica: sic vines protinus, vt te

Confestim liquidus fortuna riuus in aures,

Vel quia naturam mutare pecunia nescit,

Vel quia cuncta putas vnâ virtute minora.

IV.

At, ne inuidia fortasse hîc nihil negotij gerere videatur, audite, obsecro, inuidam auaritiâ, aut auaram inuidiam. Refert idoneus

idoneus author Ioannes Nider, à fide dignis hominibus se intellexisse, suoque tempore, Constantiæ accidisse, vt quidam collectis multis nummis argenteis, ipsique partim seruandis, partim dissipandis, rogaret, in commune valetudinarium admitti, atque inter pauperes ali. Impetrauit, ibi, velut Tantalus inter aquas, maluit carere delitijs, quàm diuitijs. Itaque, ne suos nummos cogeret, ut expendere, pulmentis atque olusculis victitauit, magis nummorum suorum aspectu, quàm ciborum vsu pastus. Postquam satis diu hanc miseram vitam vixit, tandem morbo affictus, mortem sensit in foribus esse, dolensque sibi adhuc pecuniam superesse, qua neque ipse vsus erat, neque alios gaudere volebat, mirabile consilium cepit. Siquidem *de farina auena sibi pulmentum impatientissimè clamabat preparandum. Quod cum factum esset, sedit egrotus solito more solito, in lecto, & loco micarum panis minutatim spargere cepit denarios, quos occultauerat, in pulmentum auenaceum, quasi panem intreret.* Quis non diceret, auri atque argenti sacram esse famem? Ne alijs, quod comparsum erat, relinqueretur, ipse deuorauit, sed non sine diuina Nemese. Nam vbi, arrepto cochleari, auidissimè argenteam offam cepit ori inferre, illicò suffocatus est; vt eadem opera & peccatum, & poena peccati iungerentur. Quamquam, vt malum multiplicaretur, etiam amentia cum stultitia iuncta fuit, I, auare, *Rape, congera, aufer, posside, relinquendum est.* Condas licet, relinquendum est: deuores licet, relinquendum est, & fortè *hac nocte animam tuam repetunt à te.* Nonnè meritò Dominus talem *stultum* appellauit?

Nemo sapiens scilicet veriùsque ludit Heautontimorumenon, quàm auarus; qui & in aliorum exitium viuunt, & in suum. Quod plus quàm Tragico exemplo docet Antonius Balinghem. E Martia Polonorum gente non nemo fuit, patria Pultouicensis, cui vita militaris placuit. Castra igitur secutus, complures annos, à domo paterna abfuit, seu prædis, seu stipendijs insigniter ditatus. Tandem Sagum rogâ mutare, ac postliminio domum redire statuit, vt acquisita exoneraret, suasque opes cum parentibus communes faceret. Sed quia diuturni temporis absentia magnam in vultu habituque mutationem induxerat, neque noscebat suos redire, neque noscebatur. Iam in conspectu vrbs patriæ erat, cum

Ioan. Nider
lib. 3. cap. 5.
Formicarij,

Martial. l. 2.

Luc. 12. 10.

V.

Anton. Balinghem in
Zoopæd. tit.
Hospitalitas.

sim parentes, visuri, quantum ea auri, quantum argenti contine-
 rer. Reperiunt aurum esse, quidquid intus est. Heu quàm facile
 vitium vnum alteri viam aperit! Præit curiositas; comitatur cu-
 piditas; sequitur crudelitas. Vident auri summam esse grandem,
 atque auaritia cæci, non vident suam futuram, nisi impotenter
 appensis. Vt itaq; depositum non repereretur, hospitem negare
 statunt, cum quo paulò prius hilariter erant epulati. Multa hinc
 sese offerunt consideranda. Nam & pecuniarum amatores hinc
 discere possunt, quid ament, & an non verum sit, quod vulgò di-
 citur, *Hossem secum ferre, qui pecuniam secum ferant.* Deinde qua-
 le bonum sit, quod plus secum detrimenti affert, quàm lucri. Tum
 quàm fluxum sit bonum, quod multis annis, & magnis curis ac-
 quisitum, vna nocte perditur. Denique quàm suspectum debeat
 esse bonum, cum quo sæpe vita, sæpe etiam ipsa anima amittitur.
 Certè huius boni possessores quos insidiatores non alluciant, si pa-
 ternas manus armant in eadem filiorum? Dormiebat iam so-
 manum suum filius diuitiarum, cum in exitium eius consularunt
 progenitores. Mulier viro audacior; & imbecillior sexus fortior
 in impij facinoris crudelitatem, cultro manum armat, & intrepida
 mater intrat in cubile, filiumq; iam diu numquam suauis sopi-
 tum, parricidalis ferro contrucidat. I nunc miles, hoste tot an-
 nis superior; hæc militiæ tuæ coronis est, isti spoliatorum tuorum
 sunt triumphus, muliebri, immo materna tandem dextera cecidisti.
 Vitam inter tot enses inq; tot prælijs seruata aurum prodidit.
 Adhuc viueres, si ex bello nihil attulisses; tantò securior, quantò
 pauperior. Nunc pecuniam non sine sanguine partam, non sine
 sanguine atque vita amisisti. Corpus adhuc in sanguine suo pal-
 pitans de lecto detrahitur, effossaque humo clam sepelitur, ab ij-
 dem mundo sublaturum, qui id mundo viuum dederunt. Triumphat
 Plute, triumphat Pluto, ob aurum, hominem obruncarunt ijdem,
 qui genuerunt. Quamquam hominem sibi incognitum adhuc, vt,
 postquam cognoscerent, acerbius lamentarentur. His enim in
 hunc modum perpetratis, nocte omnia regente, quàm primùm
 sol diem reuexit, criminis quoq; detecta est magnitudo. Vix enim
 lucem claram expectare potuit absens soror, eum, adhuc rubente
 celo, ad urbem aduolauit, fratris alloquendi desiderio tota
 flagrans.

flagrans. Pulsat ianuam, aperitur. Prima vox fuit, *Et ubinam est frater?* Mirantur genitores quæstionis nouitatem. Instat illa: *negant illi, nescij, quid sibi puella velit.* Rogat denuò filia, *ubi frater?* neq; enim rem sibi iam notam certamq; vel negandam, vel vltro, per iocum dissimulandam. Aiunt illam deliria loqui, nihil enim sibi de fratre constare. Enimuerò, ait, fratrem meum adesse scio, qui mihi heri, tali hora, tali loco, tali habitu oris & vestis, tali denique statura, in campis obuiam factus est. Fateor, multùm mutatus ab illo, qui à nobis discessit, nec mihi quidem amplius agnoscendus, nisi sese natalitio brachij signo ostenso prodidisset, dixissetq; rectà ad parentes diuersurum. Dixisses fulmine caelesti percussos, ita ad hunc filia sermonem expalluerunt obstupueruntq; miserandi parentes. Facti enim conscientia exhorrescentes capillos de capite euulserunt, sibiq; ipsis, ob immane parricidium, intolerabiles visi, inconsolabilibus lamentis, domum, urbem, caelum impleverunt, optantes nullum vniquã aurum, in mundo extitisse. Et quamuis iudicis poenam meruissent, ipsi tamen intemperijs agitati, carnificem prauenerunt, vindicesque manus in se conuertunt. Tota itaque ea die pater, in tristitia, inedia, ac desperatione transacta, nocte proxima, urbem solus absque arbitro egressus, è publico se ciuitatis patibulo suspendit, vt è sublimi loco altius ad Tartara descenderet; mater autem eodem, quo pridie filij fauces iugulauerat, cultro etiam suum guttur dissecuit; filia, inter tria cadauera, aurum, cupiditatem, & diuitias detestante. Ac ne historia hæc vim vetustate perdat, contigit ea nostro sæculo, anno scilicet 1618. die 15. Maij. In qua Mundus videt auri vim, qua non solum, spe adeundæ hereditatis, filij rapiuntur ad necandos parentes, sed ipsi quoque parentes præcipitantur, vt natos suos è viujs auferant, quibus vitam dederunt. O mater crudelis, & senior Medea! ô noua Progne, quæ, Deo vindicante, Ityn ipsa suum concidit! & prolem, quam vtero texerat, nunc ingesta terra occultauit, ignara quid faceret. Adeò cæcos & amentes facit aurum; adeò scit, adeò furit.

Quid. lib. 6.
Metam.

VI.
S. Chryl. tom.
9. homil.
Cum Sarta-
rians,

Diuine Chrysostronus ait: *Fugitiue diuitie sunt, ab hoc in illum transientes, atq; utinam transissent solum, non etiam occidissent: nam præterquam quod deserunt, etiam gladio tradunt, & in barathrum pertrahunt.*

grahunt; eò quòd sunt periculosa proditrices; & cum his potissimum bellum gerunt, à quibus amantur; ingrata sunt, fugitiua, homicide, crudelēs, implacabiles, bestia incurabiles, precipitium vndequaque praruptum, scopulis assiduis plena, & fluctibus; & mare innumeris ventis agitatum; tyranni acerbè imperantes, domina quouis barbaro seuiorēs, inimica irreconciliabiles, hostes implacabiles, & qua numquam erga eos, à quibus possidentur, remittunt similitatem. At non ita pauperes, qua quidem est tutum asyllum, portus tranquillus, perpetua securitas, delitia pericalorum expertes, voluptas sincera, vita turbationum mesia, vita fluctuum ignara, copia inexpugnabilis, Philosophia parens, frenum intemperantia, supplicij sublatio, radix modestia. Quare igitur hanc fugientes, illas amatu? illas hostes, illas homicidas bestia quamuis seniores?

Quæ cum ita sint, num Christus nimium dixit, quando diuitias spinis comparauit? Spinæ sepiunt rosas, & pungunt eos, qui florem volunt carpere. Collige aurum, & scabies aculeum. Inter spinas & vepres, viperæ, colubri, bufones nidulantur, & omnis generis animalia venenata: inter diuitias ò quæ non sunt venena, quæ non crimina? quæ fraudes, quæ furta, quæ insidiæ? quæ cædes, quæ spoliationes? E spinis rident rosæ, nitent lilia, quæ nisi summâ cautelâ non leguntur; aculei enim vndique, velut hastæ porriguntur, adhærent vestibus, & si non lædunt manum, saltem metu terrent: è diuitijs multa commoda percipi possunt, sed magna opus est attentione, incredibili vigilantia; certè neque curæ defunt, neque sollicitudines, vbicumque sunt diuitiæ. Quod in parabola diuitis, qui plurimum fructum collegit, à Christo Domino est manifestatum. Ille enim, cum interdum magno labore multa congregasset, noctu somni & quietis expertus, secum tacitus dicebat: *Quid faciam?* Anxij vtique verba hæc sunt. Opes illum dormire non sinebant. Et quid mirum? Si enim diuitiæ spinæ sunt, quis super spinas dormire potest? Nimirum vel idcirco Deus opes spinis cingit, vt sentiat earum amator, quid ambiat; & agnitâ benigni monitoris manu, dicat: *Quoniam die ac nocte grauata est super me manus tua: conuersus sum in arumna mea, dum configitur spina.* Et quamuis nonnulli diuites diu non sentiant aculeum diuitiarum; tamen illæ, quemadmodum spinæ, in fine desinunt in cuspidem, qua

VII.

Luc. 8. 14.

Luc. 12. 72.

Psal. 31. 4.

qua vulnerant. Multi enim, dum viuunt, vobis peccatis sopiuntur; aut in fine vite, cum moriendum est, atque in iudicio Numinis aculeum perlentiscunt. Tunc enim extrema gaudij luctus occupat. Quod, ne fiat, monet Psalmista: *Diuitia si affluant, nolite cor apponere.* Quibusdam enim, tamquam ex Amalthea cornucopia, toti diuitiarum torrentes affluunt, a quibus si se rapi sinunt, deorsum labuntur & rapiuntur ad Phlegethontem. Nisi ergo debent contra torrentem, vt sursum ferantur, & cor in altum erigant, neque absorberi a cupiditate sinant spinis implicatum. Quisquis autem aurum iudicat esse thesaurum, cor apponit, quia, teste Christo, *vbi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.* Quod S. Antoninus docet illo auari exemplo, qui mori propinquus, morbo sese intendente, iussus est, conscientiam excutere, & rationem inire scelerum expiandorum. Sed furdo canebatur. Instabant amici, vrgebat sacerdos: ille autem negabat, id sibi integrum esse; eo quod cor sibi presens non esset, sed illud auulsum e pectore, inter aureos in cista nummos attingeretur. Dixit, & vixit. Vt dicti fides constaret, reserata cista, miserum cor, mille curis, tamquam spinis, confossum, in medio fulgentium nummorum repertum est. Quo prodigio, quid aliud dicere voluit benignus hominum pater, quam, *Diuitia si affluant, nolite cor apponere?* si arideant, nolite totis manibus inuolare, sed eas non secus ac spinas tractate. Spinis enim, si quando portandæ sunt, aut attingendæ, trepidis & cautis, non pressis manibus tangimus, libenterque dimittimus. Sic & diuitiæ non sine metu sunt apprehendendæ, & explicatis manibus a nobis dimittendæ, quando vel merces, vel eleemosyna danda, vel liberalitas, vel patientia in earum amissione exercenda. Quisquis eis cor apponit, adhamatur: quisquis illas pressis manibus retinet, fauciatur. Faciliusque est spinas induere, quam euellere.

VIII. Nec spinis tantum diuitiæ, sed etiam laqueis comparantur, quibus Stygij animarum venatores humanum genus solent irretire, teste S. Bernardo in illud Psalmi: *Ipse liberauit me de laqueo venantium.* Horum autem venatorum laquei sunt tentationes atque peccata. In quos laqueos incidunt, qui diuitias sitiunt. Quid enim mali non faciunt, vt bona caduca adipiscantur, vt amissa recuperent, vel vendicent? Hoc est, quod Apostolus commouit:

Quis

Prou. 14. 13.

Psal. 61. 11.

Matth. 6. 21.
S. Antonin.
in summa. 2.
p. tit. 1. c. 4.
§. 6.

Psal. 61. 11.

S. Bernard. in
Pl 90. hom. 3.

Qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & in laqueum diaboli. 1. Tim. 6. 9.
 Inter omnia metalla auro nullum est nobilius, sed nullum quoque grauius; quo ipso pondere auri Conditor voluit hominibus indicare, quantum sit in eo onus, quantum corporis & mentis impedimentum, ad cælum euolare cupientis. Qua de caussa etiam Poëta ait:

*Diuitias fugito, pondus graue celsa petenti:
 Impediunt animum, nec bene velle sinunt.*

Parum refert, aureis, an ferreis compedibus ligeris. Absalom pulcherrimos nutrebat capillos, adeo vt nonnulli scribant, illos in ornamentum à mulieribus emtos. Illi tamen ipsi pulchri capilli in laqueum ei fuerunt, quo suspenderetur. Quin & in onus: indicat enim diuina pagina, caesariem eum grauasse, eaq; propter tondebatur, & quando tondebat capillum, ait (semel autem in anno tondebatur, quia grauabat eum casaries) ponderabat capillos capitis sui ducentis siclis, pondere publico, id est, ducentis vncijs. Tales sunt diuitiæ, & onerant, & ligant, atque idcirco pili faciendæ, & tondendæ. Quocirca rectè monet Chrysostronus: *Superflua quæq; amputa, & fac pauperibus supplementum. Nam si calceamenta quis supra mensuram pedibus adegerit, itinere certe prolixiore senties impedimenta; & vestimentum induens corporis staturam excedens eodem implicabitur modo. Quòd si superfluum ubiq; inutile est, in pecunia fortius multò: & qui supra quod satis est, habent, non modo in ipsa sufficientia, sed in quibusdam necessarijs impediuntur. Nam qui de foris in agone currunt, & ipsa exuunt vestimenta; viam verò in calum ferentem, & eandem arctam, & arduam tot cum impedimentis, quo modo poteris ambulare? Veloci enim & expedito cuiquam panè impossibile est consequi salutem.*

2. Reg. 14. 26.

S. Chrysostr. hom. 7. de pœnit.

Quam vt nonnulli consequantur, singulari beneficio Deus ab eis opes, tamquam onera & laqueos, aufert, vt ostendat, non solum malè parata, malè dilabi; sed etiam vtiliter amitti, quod acquisitum est flagitiosè. In quam rem D. Gregorius Turonensis hanc historiam memorat. *Quidam apud Lugdunensem urbem vixit laborans, vt vnum trientem posset habere, accensus auri execrabilis sacra fame, voluit per eam sacculi ora replere, in x. illud Prudentij nostri versiculum:*

S. Greg. Turon. de glor. Confess. c. 109.

M

Auri

Auri namq̄, fames parto conquiritur auro.

*Igitur de hoc triente vinum comparat, admixtisq̄, aquis, iterum per argenteos venundans duplat pecuniam. Hoc iterum atque iterum agit, & tam diu turpis lucri secutor est factus, usquequo centum solidos de hoc triente lucraretur. Sed iudicium Dei confutauit lucra diaboli. Congrens enim auarus negotiator aurum in sacculum, possessurus pecuniam, vnius hora momento, alterius negotiatoris nundinas adit. Extractoq̄, triente, quasi aliquid negotiaturus, colloqui cum socio cepit. Erat autem sacculus ex pelle Phœnicæ, sicut his manu gestare mos est: & ecce subito adueniens miluus rapit eum pedibus atq̄, discerpere tentat, putans à colore partem aliquam carnis esse. Sed cum nihil pinguedinis sentiret in eo, euolans super alueum Araris, de quo hic aquas hauriens vino miscuerat, laxatum sacculi deiecit in flumen. At ille, apprehensis capillis, elidens se ad terram, spargensq̄, puluerem super caput aiebat: *Va mihi, qui iudicio Dei oppressus perdidit pecuniam, qua iniquè fuerat aggregata. Nam ex vno triente centum erexi solidos. Nunc perditis centum solidis, vnus tantum mihi remansit triens. Va mihi, sicut feci, sic recepi: & qui nihilo eos habuit, ad nihilum rediisse conspicio. Talis pecunia, diabole, tua est, per tale lucrum deduxisti Deo inobedientes in Tartarum. Tale enim commercium & in presenti damni notam ingerit, & in futuro diuersarum pœnarum genera parit. Vides lector, 1. quò ducat lucra cupiditas? 2. quas fraudes comminiscatur? 3. quas artes doceat cauponantem? 4. Quàm citò malè parta, malè dilabantur? 5. Sed & quanta benignitate Deus iniusta lucra auferat? iustum trientem solùm relinquat? 6. Quàm vtile sit iudicia Dei agnoscere, atque æquo animo ferre? 7. Denique infamiae notam, & Tartari pœnam, quæ sequitur eos, qui malis artibus volunt diuites fieri: illi enim *incidunt in tentationem, & laqueum diaboli, qui irritos trahit in exitium sempiternum.***

3. Tim. 6. 9.

C A P V T VIII.

Quanta multis diuitia sint occasio aterna damnationis?

1.

EA est improborum cæcitas & peruersitas, vt vitia non æstiment, quorum tamen vel sola nos deterrere deberet turpitudine. Apposuit ergo Deus vitij supplicia, quorum metu non solùm vitia vitaremus, sed etiam periculis vitiorum libenter ca-

ser ca